

Erik Tigelaar

In het doopboek van de Hervormde gemeente van Bunnik en Vechten is ingeschreven dat op 2 mei 1697 gedoopt werd Unico Jacob, 'het kind van Unico en Aleyda Louwise van Twickel'. Achter deze doopinschrijving blijkt een merkwaardige geschiedenis schuil te gaan. Enkele notariële akten tonen namelijk aan dat de dopeling een ondergeschoven kind was.

De uit Deventer afkomstige 'wel edel geboren vrouwe' Aleida Louise van Haersolte, weduwe van Unico van Twickelo, was een nicht van de eigenares van het huis Rhijnauwen, Catharina van Golstein. In het voorjaar van 1697 verbleef zij tezamen met haar zuster Johanna Elisabeth van Haersolte op het huis. Enige tijd daarvoor had zij een miskraam gehad, waardoor zij geen kinderen van haar overleden man had en het, naar eigen zeggen, zonder het 'goet' van haar man zou moeten stellen. Daarom besloot zij in april 1697, haar 'regten tijt', een

kind te lenen en de bevalling van dat kind in scène te zetten.

Eerst werd de Utrechtse vroedvrouw Lijsbet van Doesburgh verzocht naar Rhijnauwen te komen omdat daar 'een mevrouw van Deventer ... was, dewelke swanger was en een ongemack aen de navel van haar buyck hadde'. Daar zat de zwangere Rachel Coenraats 'die men voor de vrouw van Twickelo van Deventer deede passeren' in een zeer donkere kamer, gehuld in een 'pinjoor' en haar gezicht overdekt met een 'kap oft nagtmuts'. Johanna Elisabeth verzocht de

vroedvrouw 'niet veel tegens die vrouw te spreekken alsoo sij niet wel was en pijn in 't hoofd hadde', waarna de vrouw onderzocht en gezond bevonden werd.

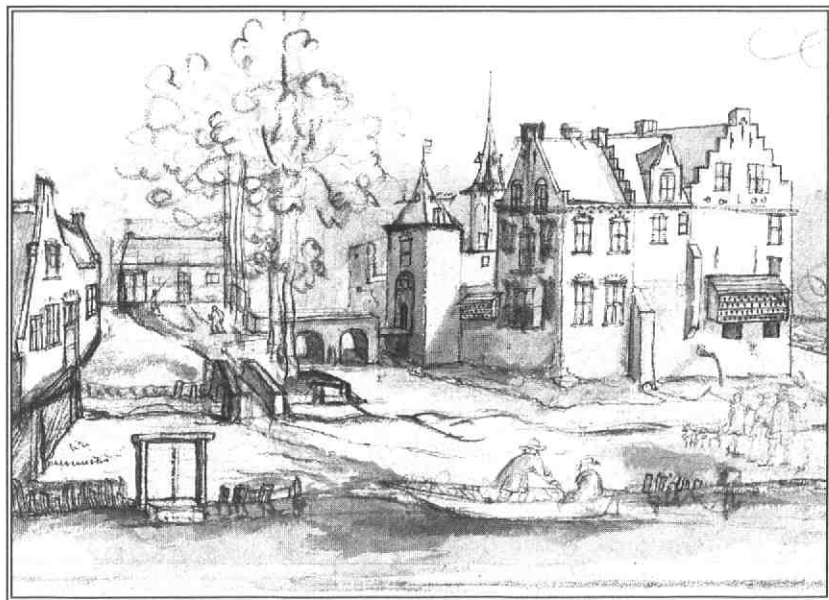
Vervolgens werd contact gezocht met een andere Utrechtse vroedvrouw, Aeltje Huyberts Masuur, om met haar hulp een pasgeboren kind te bemachtigen. Op 1 mei 1697 vond zij Johannes Ramme en zijn vrouw Cunera van Severter, wonende in de A.B.C.-straat te Utrecht, bereid om hun op die dag geboren zoon aan 'een mevrouw buyten op Renouwen' te lenen voor één of twee weken of voor een half jaar en dat zij daarvoor beloond zouden worden en 'acnt kint een leggaetje soude werden gemaakt'. Hiermee gingen de ouders akkoord, maar zij wilden wel graag dat het kind met de naam Jacob gedoopt zou worden. Diezelfde avond nog bracht Aeltje Huyberts Masuur het 'in doeken gewonden' kind 'op een seer behendige wijze' op Rhijnauwen.

Na ontvangst van het kind zei Aleida Louise: 'nu is het wel, nu sal ik van dat kint kramen ... ik sal het kint bij mij nemen ende dan sult gij voor mijn gaan sitten en het kint afhalen, wij sullen dan in die tijt de boerinnen doen opkloppen'. Zij spraken af dat dit alles om drie uur in de morgen (2 mei 1697) zou plaatsvinden. Omstreeks die tijd ging Aleida Louise in een armstoel zitten en verborg het naakte kind onder haar rokken, waarna de de boerin geroepen werd. Bij binnenkomst trof de boerin haar aan 'makende een gebeer als ordinaris vrouwen die baren doen'. Daarop haalde de vroedvrouw die voor Aleida Louise zat het kind onder haar rokken vandaan en zei: 'hier heb ik het kint'. Vervolgens waste en bakerde zij het kind 'omme de omstanders verder te abuseren'.

Dezelfde dag, zondag 2 mei 1697, 'des voormoens' werd het kind in de kerk te Bunnik gedoopt met de namen Unico Jacob.

Ten slotte liet Aleida Louise

Het huis
Rhijnauwen,
ca 1660. Naar
gravure, GAU.

op 4 mei 1697 door de vrouwen die bij de 'bevalling' aanwezig waren geweest voor een notaris verklaren dat zij haar 'in haar baarrensnooth ende verlossinge' geassisteerd hadden.

Meer dan een jaar kon Aleida Louise het kind behouden. Leden van de familie Van Twickelo hadden echter inmiddels lucht van het gepleegde bedrog gekregen. Op hun verzoek legde onder andere de vroedvrouw Aeltje Huyberts Masuur, die ontevreden was met de door haar ontvangen beloning, voor een notaris enkele verklaringen af. Zo kwam alles in de zomer van 1698 uit. De echte moeder van het kind ging daarna naar Deventer om het op te eisen. Het is onduidelijk of zij het kind ook uit Deventer meegenomen heeft.

Opmerkelijk is nog dat Aleida Louise van Haersolte in 1712 in Utrecht blijkt te wonen en daar in mei 1713 ook overlijdt 'ten huysse van de vleeshouder Thijmen van Weede' in de Lange Nieuwstraat, niet ver van het oud-derlijk huis van 'haar' kind.

Bronnen

- RAU, Verzameling doop-, huwelijks- en begraafregisters van kerken in de pro-vincie Utrecht, inv.nr. 84.
- GAU, Notariële archieven, inv.nr. U108a001, aktenr. 170, 4 mei 1697; inv.nr. U 123a002, aktenr. 171, 17 mei 1698; aktenr. 177, 7 juni 1698; aktenr. 178, 7 juni 1698; aktenr. 185, 7 aug. 1698; aktenr. 269, 14 sept. 1699; inv.nr. U 138a004, aktenr. 94, 17 okt. 1712; inv.nr. U113a003, aktenr. 371, 23 mei 1713.
- GAU, Collectie doop-, trouw- en begraafregisters van de gemeente Utrecht, inv.nr. 101, p.134.

10 februari:

Historisch Café Utrecht. Vrijdagmiddag 10 februari a.s. zal in café Het Weeshuis op het Domplein opnieuw het historisch café plaatsvinden. Alle Utrechters die vanuit beroep of hobby geïnteresseerd zijn in de geschiedenis van Utrecht in al zijn aspecten zijn van harte welkom om hier onder het genot van een drankje een gezellige middag met geestverwanten door te brengen. Dit is een prachtige gelegenheid om kennis te maken, ervaringen uit te wisselen, nieuwtjes door te geven of gewoon te genieten van een goed gesprek en gezelligheid. Het historisch café start om ongeveer 17.00 uur en sluit rond zevenen.

Het is de bedoeling dat het Historisch Café iedere tweede vrijdag van de maand plaatsvindt, tussen ruwweg 5-7 uur in café Het Weeshuis op het Domplein. Iedere keer houdt een bekende Utrechtse historicus een kleine inleiding, daartoe uitgenodigd door de vorige spreker. De eerstvolgende datum is dus:

* 10 maart!

14 februari:

16e Nicolaas van der Monde-lezing. Stadsarcheoloog Huib de Groot zal een lezing houden getiteld "Utrecht, een grensgeval?" Ten aanzien van de kennis van de topografische ontwikkeling van de stad heeft archeologisch onderzoek sinds 1972 een wezenlijke bijdrage geleverd. Deze ontwikkeling kan niet los worden gezien van de landschappelijke situatie van Utrecht. De stad ligt op de splitsing van Rijn en Vecht en op de grens van veengebied en Utrechtse Heuvelrug.

Plaats: Pieterskerk, Utrecht.

Tijd: 20.00 uur. Toegang gratis.

1 maart:

Bijeenkomst over het Duitse Huis. Het plan voor restauratie van het Duitse Huis zal worden besproken door dhr. U. Hylkema, voorzitter van de commissie Welstand & Monumenten, en dhr. J.J.M. van den Bruele, projectontwikkelaar. Bij het ter perse gaan van dit nummer is de plaats van de bijeenkomst (aanvang 20.00 uur) nog niet bekend. Een nieuwe, volledige aankondiging zal volgen in het Stadsblad. Voor nadere inlichtingen kunt U bellen (030) 541994 of (030) 623921.

4 maart t/m 2 april:

Tentoonstelling "Alex Luigjes, 60 jaar glazeniers." In deze tentoonstelling wordt aandacht besteed aan het glazenierswerk van Alex Luigjes sr. (1914) en diens zoon Alex jr. (1948). Plaats: Museum Flehite, Westsingel 50, Amersfoort

4 maart:

Symposium "Cultuurhistorisch toerisme: verleden met toekomst?" Tijdens dit symposium, dat georganiseerd wordt door de provincie Utrecht en de A.N.W.B. zal de vraag: 'kan toerisme zorgen voor instandhouding van ons culturele erfgoed' centraal staan. Plaats: Vechthuis, Utrecht. Tijd: 9.30 uur tot 16.30 uur. Kosten: F230,- (excl. BTW). Informatie: 070-3147249

10 maart:

Historisch Café.